

C1 A szőlőültetvények zöldítésével kapcsolatos innováció a biológiai sokféleség és az ökoszisztéma ellenállóképességének növelése érdekében

***A C1 munkacsomag keretein belül készült dokumentum
Tájékoztató azon növényfajokról melyek a projekt tapasztalatai alapján sorközzetésre alkalmasak lehetnek***

A dokumentum a LIFE VineAdapt projekt keretein belül megjelenő „Mezőfi, L. és Migléc, T. (2025): Virágos sorközzetések a Tokaji és Egri borvidékeken – Tanácsok a sorközzökhöz, fenntartásához, illetve a sorközzök leggyakoribb növényfajainak és hasznos ízeltlábúinak bemutatása” című kiadvány részét képezi.

Summary:

The fact sheets of the 11 most common wild plant species from the seed mixtures that were sown in the demonstration vineyards in the Tokaj and Eger regions between 2021 and 2024 are provided. These species are recommended for seed mixtures aimed at establishing a biodiversity-friendly vineyard inter-row greening.

Sorközökbe ajánlott növényfajok a projekt tapasztalatai alapján

A továbbiakban azon 11 vetett vadvirágfajt mutatjuk be, melyek mintavételezéseink alapján a leggyakoribbnak bizonyultak, illetve a 2021-től 2024-ig tartó, az Egri és Tokaji borvidékeken végzett terepi vizsgálataink alapján a legjobban beváltak szőlőültetvények sorközeinek takarására.

Fotó: Lea Sieg

Közönséges cickafark

Achillea millefolium

Család	Asteraceae
Virágzási idő	májustól októberig
Magasság	30–70 cm
Virágzat	a fészekvirágzatok összetett sátorba rendezettek, a nyelves virágok fehérek, míg középen néhány csöves virág sárga
Levél	levelei hosszúkásak, többszörösen tagoltak
Tapasztalat	Területeinken megtelepedése kifejezetten lassú volt, de egyre több egyed volt megfigyelhető az idő előrehaladtával. Akkor érdemes cickafark fajt vetnünk bármilyen ültetvénybe, ha a sor-köztakaró növényzetet legalább 4–5 éves időtávra tervezzük.

Érdekesség

A népi gyógyászat számos felhasználási módját ismeri. Készíthető virágzó hajtásából gyógytea, de zsenge leveleiből akár saláta vagy pesto is.

Fotó: Eckhard Willing

Fehér here *Trifolium repens*

Család	Fabaceae
Virágzási idő	májustól októberig
Magasság	5–20 cm
Virágzat	sok kis fehér virág alkot fejecs-két
Levél	összetett levelei három, többnyire világosan foltos levélkéből állnak, amik a kúszó szárról felálló levélnyélen ülnek
Tapasztalat	Bár a vízellátottság tekintetében meglehetősen tágtűrő, inkább a jobb vízellátottságú területeken tud tartósan és nagy bórításban megtelepedni.

Fotó: Miglécz Tamás

Érdekesség

Nagyon széles körben elterjedt faj, melynek takarmányként termesztett változatai is léteznek.

Lándzsás útifű

Plantago lanceolata

Család Plantaginaceae

Virágzási idő májustól októberig

Magasság 10–40 cm

Virágzat a virágzat a tőkocsány végén elhelyezkedő füzérből áll, ami kezdetben zöldefehér, majd barnás színezetű

Levél töálló levelei keskenyek, lándzsásak, 3–5 párhuzamos, hosszanti levélér található rajtuk

Tapasztalat Minden vetésünkben jó megtelepedését tapasztaltuk, de a lazább talajú területeken ez fokozottan igaz volt rá. Kifejezetten jól tűri a szárazságot és a taposást.

Érdekesség

Az egyik legrégebb óta ismert gyógynövény, már az ókori görögök és rómaiak is használták.

Foto: Katrin Schneider

Vadmurok

Daucus carota

Család	Apiaceae
Virágzási idő	májustól júliusig
Magasság	50–100 cm
Virágzat	az akár 15–20 cm átmérőjű ernyő virágzatban a szirmok sárgás-fehéres színűek, a virágzat közepén egy bíborfekete meddő virág található
Levél	többszörösen összetett, szálaskorú levelei megdörzsölve sárgarépa-illatúak
Tapasztalat	Minden vetésünkben jó megtelepedését tapasztaltuk. A jó vízmegtartó képességgel rendelkező és tápanyagban gazdag talajokon hajlamos túl nagyra nőni.

Fotó: Miglécz Tamás

Érdekesség

Ugyan a sárgarépa vad alakjának karógyökere vékonyabb és nem is olyan finom, a talaj lazításában így is nagyon jó szolgálatot tesz.

Nyúlszapuka

Anthyllis vulneraria s. l.

Család	Fabaceae
Virágzási idő	júniustól augusztusig
Magasság	5–60 cm
Virágzat	tojásdad alakú fejecske, ujjasan tagolt gallérlevelekkel, a párták általában sárga színűek, elvirágzás után a csésze megduzzad
Levél	a tőlevelek levélképárosak, rányomottan szőrösek, a csúcsi levélke nagyobb, mint az oldalsók
Tapasztalat	Nem minden kísérleti területünkön volt jó a megtelepedése, de ha számára megfelelő helyre került, akkor egyenletesen jelen volt a vegetációban.

Érdekesség

Hosszú karógyökerével mélyre hatol, amivel segíti a talaj jobb átjárhatóságát. A tradicionális gyógyászatban sebek gyógyítására használták. Gyulladáscsökkentő hatása is ismert (külsőleg alkalmazva).

Fotó: Michael Bulau

Komlós lucerna *Medicago lupulina*

Család	Fabaceae
Virágzási idő	májustól szeptemberig
Magasság	10–20 cm
Virágzat	apró, sárga fejecskevirágzatai vannak
Levél	hármasan osztott levelei szőrösök, tojásdadok, a végükön enyhén kihegyezettek, a középső levélke nyele hosszabb, mint az oldalsó kettőé
Tapasztalat	Borítása általában a vetés utáni évben magas. Az elkövetkező években inkább a növényzet kevésbé sűrű, felnyíló részeiben marad meg.

Fotó: Eckhard Willing

Érdekesség

Nagyon jó szárazság- és taposástűrő. Fontos takarmánynövény.

Szarvaskerep

Lotus corniculatus

Család	Fabaceae
Virágzási idő	májustól októberig
Magasság	5–40 cm
Virágzat	sárga virágai ernyőbe rendezettek, időnként pirossal futtatottak
Levél	tompán kihegyezett háromszögletű levelei vannak
Tapasztalat	Hosszú életű, szívós növény, akár szárazabb termőhelyen is képes átélni a súlyos aszályos időszakot. Egyes területeken a harmadik-negyedik évre a legnagyobb borítású vetett faj volt.

Érdekesség

Nem csak a jószág számára remek takarmánynövény, a lepkék és méhalkatúak is nagyon szeretik.

Fotó: Uta Anhalt

Tarka koronafürt *Securigera varia*

Család	Fabaceae
Virágzási idő	májustól szeptemberig
Magasság	30–60 cm
Virágzat	sűrű ernyőbe rendezett virágzata fehér-rózsaszín tarka
Levél	szárnyasan összetett levelei 6–12 pár hosszúkás levélkéből állnak
Tapasztalat	Megtelepedése lassú, általában harmadik évre válik feltűnővé a növényzetben. Főleg a tokaji területeinken volt jelen jelentős borításban.

Érdekesség

Szintén értékes takarmánynövény és méhlegelőnek is alkalmas. Mélyre hatoló gyökérzete segítségével jól tűri a szárazságot és a talaj átjárhatóságát javítja.

Fotó: Miglécz Tamás

Közönséges kígyószisz

Echium vulgare

Család	Boraginaceae
Virágzási idő	júniustól szeptemberig
Magasság	20–100 cm
Virágzat	kunkorodó virágzatában a ferdén tölcséres virágok pártáinak színe kék
Levél	hosszúkas, lándzsás levelei szőrösök és rücskösek
Tapasztalat	Kísérleti helyszíneinken az egyik legmegbízhatóbban megtelepedő színezőfaj. Szárazabb körülmények között is megfelelően csírázik.

Érdekesség

Virágaival, illetve virágzatával a viráglátogató rovarok széles spektrumát vonzza magához és kiváló élőhelyet biztosít számos más ízeltlábú számára is.

Fotó: Miglécz Tamás

Évelő len

Linum perenne

Család	Linaceae
Virágzási idő	júniustól szeptemberig
Magasság	30–80 cm
Virágzat	ötszirmú virágai kékek, a szirmok 1,5–2 centiméter hosszúak, fedik egymást
Levél	hamvas, lándzsa alakú levelei 2–4 centiméter hosszúak
Tapasztalat	Általában a növényzet kevésbé zárt részeiben volt jelen, éppen ezért inkább a kevésbé produktív tokaji helyszíneinken volt gyakori. A kelése az egri területeken is jó volt, de a növényzet záródásával visszaszorult.

Fotó: Skot, CC BY-SA 4.0, link

Érdekesség

Nagyon dekoratív növény, melynek kertészeti változatai is ismertek.

Mezei katáng

Cichorium intybus

Család	Asteraceae
Virágzási idő	júliustól szeptemberig
Magasság	15–100 cm
Virágzat	az ibolyáskék színű fészekvirágzatok kis csoportokba rendeződnek, a sugaras virágok külső széle fogazott
Levél	levelei hasonlítanak a gyermekláncfűére, de annál valamivel merevebbek és alsó felük szőrözött
Tapasztalat	Szintén egy olyan színezőfaj, melynek megtelepedése területtől függetlenül kifejezetten megbízható volt.

Érdekesség

Virágzatai csak délelőtt nyílnak. Gyöktörzséből készült a cikóriakávé. Régebben telente salátát is készítettek belőle, nemesített változata a cikória.

Fotó: Eckhard Willing

